

Bloedwormen kunnen veel schade in de darmcellen veroorzaken. Met alle gevolgen van dien. De resistentie tegen wormmiddelen wordt steeds groter. Wat resteert is om met managementmaatregelen de wormbesmetting te controleren. Het advies is om daar nu al mee te beginnen. Wat moet u daarvoor doen en weten?

Pak bloedwormen nu aan

dr. Kees Kalis, dierenarts

Belangrijkste sterfteoorzaak

Bij paarden kunnen in het maagdarmkanaal veel verschillende wormen voorkomen. Hun verzamelnaam is "endoparasieten". Op bedrijven die regelmatig ontwormen en waar de wormen nog gevoelig zijn voor de gebruikte wormmiddelen, zijn de zogenaamde "bloedwormen" vrijwel uitsluitend de oorzaak van de problemen. Dit zijn kleine wormpjes waarvan de larven vooral veel schade in de darmcellen aanrichten. De verschijnselen zijn vermagering, diarree en in acute gevallen koorts en sterfte. Na het eerste weideseizoen is de schade het grootst. Bij jaarlingen is het de belangrijkste oorzaak van sterfte.

Toename resistentie

Veel paardenhouders kozen in het verleden daarom het zekere voor het onzekere en behandelden hun paarden standaard iedere zes weken met de toen buitengewoon goed werkzame middelen van de groep Benzimidazoles of met Pyrantel. Dat was echter lang niet zo veilig als het leek, want daardoor werden de wormen continu blootgesteld aan het wormmiddel. Daardoor nam de kans op resistentie sterk toe. Inmiddels zijn

daarom deze uitstekende wormmiddelen niet meer bruikbaar voor de bestijding van de bloedwormen.

Nieuwe wormmiddelen

Gelukkig kwamen via de middelengroep met Ivermectine als werkzame stof nieuwe wormmiddelen. Die werkten ook nog langer, waardoor deze "veilige" werkwijze nog aantrekkelijker werd, ofwel alle paarden elke acht weken behandelen, ongeacht het besmettingsrisico. Het werd zelfs nog gemakkelijker doordat er een verwant middel (Moxidectine) werd uitgebracht dat maar vier keer per jaar hoefde te worden gebruikt. Eenmaal per kwartaal alle paarden ontwormen was voldoende om de bloedwormen definitief uit te roeien.

Ongevoelige wormenpopulatie

Het zal duidelijk zijn dat de vraag niet is of de bloedwormen ongevoelig zullen worden, maar de vraag is slechts wanneer dit zal zijn. Het vervelende is hierbij dat de kans op resistentie groter wordt door de steeds betere kwaliteit van de middelen. Als immers een middel werkzaam is tegen meer ontwikkelingsstadia van de wormen, komt een steeds groter percentage van deze sta-

dia in contact met het middel. Als resistent geworden larven dan volwassen worden en eieren produceren, betekent dat wel dat dit de enige eieren zijn die op het weiland komen. Door het continu ontwormen, produceren gevoelige wormen immers helemaal geen eieren meer. Omdat de gevoeligheid en dus ook de ongevoeligheid erfelijk is vastgelegd, ontstaat dan snel een volledig ongevoelige wormenpopulatie.

Managementmaatregelen

Het resultaat is dat er nu en in de nabije toekomst geen enkel middel meer werkzaam is tegen deze zeer schadelijke wormen. Wat resteert is om met managementmaatregelen de wormbesmetting te controleren. Het advies is om daar nu al mee te beginnen. Reserveer de wormmiddelen voor situaties waarin gebruik ervan echt nodig is om zieke dieren te behandelen. Beperk preventief gebruik tot gebruik bij die dieren die veel eieren uitscheiden.

Mestonderzoek

Om te kiezen welke managementmaatregelen nodig zijn, moet u eerst weten hoe de besmetting tot stand komt. De volwas-

Deze informatie wordt meer uitgebreid beschreven in het boekje dat is ingesloten bij het GD-wormenpakket. Dit is te verkrijgen bij onder andere uw dierenarts, de BCND, de Welkoop/Boerenbondwinkels en via www.gddeventer.com. Bovendien bevat dit pakket alles wat u nodig heeft om zelf een mengmonster van de steekproef van vijf paarden te verzamelen en op te sturen. De kosten van het onderzoek zelf worden pas in rekening gebracht als het onderzoek daadwerkelijk is gedaan.

sen wormen in de dikke darm produceren massa's eieren die met de mest worden uitgescheiden. Deze eieren zijn zelf niet besmettelijk voor andere paarden. In het weiland komen uit de eieren larven die zich (nadat zij enkele keren verveld zijn) ontwikkelen tot besmettelijk larven. Ze kruipen omhoog op de grassprietten om vervolgens met het gras te worden opgenomen. U kunt de besmetting dus aanpakken door te voorkomen dat er eieren worden uitgescheiden en door te voorkomen dat de besmettelijke larven worden opgegeten. Om te controleren of er eieren worden uitgescheiden, kunt u de paarden - voordat ze naar buiten gaan - controleren via mestonderzoek. Dat kan met een mengmestmonster van een steekproef van vijf paarden uit de groep. Door dagelijks de mest uit het weiland halen, kunt u voorkomen dat besmettelijke larven uit de eieren in het weiland komen. Uiteraard is het onmogelijk alle mestdeeltjes te verwijderen. De besmettingskans neemt hierdoor echter wel sterk af.

Slim weideplan

De besmettelijke larven overwinteren in het weiland. De larven die zich in de herfst hebben ontwikkeld tot besmettelijke larven, vormen in het voorjaar de grootste bedreiging voor de paarden. Omdat vooral de besmetting bij de jongste dieren leidt tot een hoge uitscheiding van eieren, is

het zeer onverstandig om de jonge veulens te weiden op weiland waar de voorgaande herfst de oude veulens en jaarlingen hebben gelopen. De larven die bovenin de grassprietten de veulens, jaarlingen en paarden zitten op te wachten, kunt u echter te slim af zijn door de eerste snede gras eerst te maaien. De larven sterven immers snel af in de voordroogkuil en in hooi. Ook kunt u deze larven foppen door de eerste snede af te laten grazen door bijvoorbeeld schapen.

Dieren op stal houden

Deze besmettelijke, overwinterende larven verdwijnen uit zichzelf gedurende de eerste helft van het weideseizoen. Zij worden immers afgemaaid of opgegeten met het gras dat in die periode snel groeit. Als u dus de dieren op stal houdt tot de langste dag, voorkomt u deze allerbelangrijkste besmettingen. Dit is natuurlijk geen praktisch advies, maar u kunt dit optimale effect wel nabootsen door steeds op schoon weiland te weiden in deze periode. Dat werkt dubbelop, want als de paarden geen besmettelijke larven opnemen in die periode zullen zij ook veel minder eieren gaan uitscheiden. Daardoor zal het weiland in de herfst lang niet zo zwaar besmet zijn met besmettelijke larven. Hiervan profiteren de veulens van volgend jaar het meest, omdat zij niet worden belaagd door deze besmettelijke larven na de winter.

Controle

Deze op zich zeer effectieve aanpak wordt compleet verstoord als u halverwege het seizoen paarden of pony's inschaart in de koppel die massaal eieren uitscheidt. Dan zal zich snel een nieuwe generatie

besmettelijke larven ontwikkelen en is alle moeite voor niets geweest. Controleer dus altijd toe te voegen dieren voordat zij in de koppel komen. Bij een geconstateerde zware besmetting moeten ze niet alleen behandeld worden, maar ook op stal blijven totdat mestonderzoek heeft uitgewezen dat de behandeling afdoende heeft gewerkt.

Doen en laten

De managementmaatregelen op een rij:

- Doe de paarden alleen naar buiten als ze aantoonbaar geen eieren uitscheiden. Als eieren worden gevonden, moet u de dieren ontwormen voordat zij naar buiten gaan. Door deze behandeling voorkomt u de uitscheiding minimaal acht weken. Als u geen eieren vindt, moet u dit onderzoek na zes weken weer herhalen.
- Als de paarden buiten lopen, moet u dagelijks of anders minimaal tweemaal per week de mest verwijderen.
- Als de paarden acht weken buiten lopen, moet u de mest wederom onderzoeken op eieren. Bij het vinden van eieren moeten de dieren opnieuw worden behandeld. Als u geen eieren vindt, moet u dit onderzoek na zes weken herhalen.
- Voeg nooit onbehandelde of ongecontroleerde paarden toe aan een weidekoppel.
- Maaien van de eerste snede weidegras is de meest effectieve methode om de weidebesmetting te voorkomen of beperken. Voorweiden met schapen is eveneens zeer effectief. Als u de ruimte heeft, kunt u het beste de paarden omweiden naar gemaaid of door schapen voorbeweid land.
- Laat de paarden niet langer dan een aaneengesloten periode van drie weken weiden op eenzelfde perceel.

Bereikbaarheid

U kunt de GD telefonisch bereiken via 0900-1770. Van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur.

Tarieven

Alle genoemde GD-tarieven in deze uitgave zijn exclusief BTW.

Ophaaldienst voor sectie- en monstermateriaal

Aanmelden: telefonisch 0900-202 00 12 (24 uur per dag). Wij halen het materiaal dan zo spoedig mogelijk bij u op. Sectie- en monstermateriaal kunt u brengen van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur.

Tarieven 2009, per stop

Paard € 33,40*.

Spoedeisend materiaal buiten kantoor tijd alleen in overleg met de patholoog.

Weekend € 238,40

Avond € 167,40

* de tarieven zijn exclusief de verwijderingskosten van de destructor.

Voor bewust ontwormen van paarden, pony's en veulens

GD Wormenpakket

- Bespaar op wormmiddelen
- Gemakkelijk mest laten controleren
- Alles voor gezonde dieren

Direct bestellen? Bel 0900 1770 of bestel via de GD webwinkel op www.gddeventer.com

De Gezondheidsdienst voor Dieren Paard

GD

GD Wormenpakket Paard

voor bewust ontwormen

Complete set voor snel en betrouwbaar mestonderzoek bij GD. De basis voor goed ontwormen en voorkomen van resistente.

- Informatie en graslandkalender downloaden
- Verzamelen mest op max. 3 dieren
- Inzuren voor GD voor onderzoek
- Dieren 2-3 wekenlang de uitloop en fochter

pony's jong
veulen
maart t/m juni

Ook beschikbaar bij dieren, mestopvang en groenestrog.

- + instructie en informatieboekje
- + graslandkalender
- + setje handschoenen
- + inzendformulier
- + kaygrip zakje
- + reestag
- + vinkop voor gratis resurvering

De Gezondheidsdienst voor Dieren

GD, Postbus 9, 7400 AA Deventer, T. 0900-1770, F. 0570-63 41 04
www.gddeventer.com, info@gddeventer.com

